

СОЦИОЛОГИЈА У БИЗНИСУ

др Славица Мандић

ЛИТЕРАТУРА

- ✘ Одабрана поглавља социологије – уџбеник, др Славица Мандић, (БПШ-ВШСС, 2018.)

-
1. Друштвене институције
 2. Друштвене заједнице
 3. Друштвене организације

- Друштвене институције – облик друштвене творевине чија је функција да уређује односе у одређеној области друштвеног живота.
- Друштво – неопходност располагања средствима – која ће му омогућити сигурност и континуитет у развоју појединих друштвених делатности и друштвених односа.
- У циљу обезбеђења адекватне биолошке репродукције – друштво путем забране полног општења између родитеља и деце, браће и сестара – ствара једну од првих институција – **брак**.

Да би се друштво обезбедило од распадања – у периоду раслојавања и појаве приватне својине, експлоатације и класе – друштво ствара нову институцију – **државу**.

Да би уредило односе са природом – а нарочито са силама које не познаје – друштво ствара институције као што су **тотем, црква...**

Друштвена институција – сачињава скуп правила понашања и норми уз помоћ којих друштво, које их прописује жели на трајан и сигуран начин да регулише односе и обезбеди остваривање друштвене делетности.

- ✘ Брак и породица – сложене друштвене творевине – имплицирају елементе и функције друштвених група, институција и заједница.
- ✘ Брак – као институција је састављен из друштвених правила – путем којих друштво формално, законским путем или путем обичајних и моралних правила – регулише односе у области биолошке репродукције – претварајући полне односе у регулисане или брачне односе.
- ✘ На тај начин – друштво одређује карактер биолошке репродукције – сходно својим потребама, вредностима или интересима.

- ✘ Претпоставка – у процесу настајања човека као нове врсте је владао промискуитет или нерегулисани полни односи.
- ✘ Такви односи – претња да дегенеришу и униште људску врсту због опасности полног општења између најближих сродника.
- ✘ Настанком прве заједнице – хорде – стварају се услови за регулисање полних односа – спречавање оних друштвених веза које су друштвено неадекватне.
- ✘ Утврђују се строге забране полног општења између крвних сродника (прва правила у регулисању полних односа – чиме се ствара први облик брака).

- ✘ Услед ових правила настаје групни брак – слободни односи између осталих способних чланова.
- ✘ У доба матријархата групни брак – не одговара жени.
- ✘ Жена има посебан положај у биолошкој репродукцији у групном браку (стара се о подизању деце).
- ✘ Жена прописује нова правила – путем који се забрањује да мушкарац може имати више жена, а жени се може оставити право да има више мушкараца – настаје полијандрија (облик брака) или и себи може ускратити то право – настаје моногамија.

- ✘ Због потребе друштвено адекватне репродукције – моногамија као основна врста брака.
- ✘ Моногамни брак – владајући облик брака, због структуре норми и различитог односа мушкарца или жене према тим нормама – има своју еволуцију – и разликује се од друштва до друштва, од једне до друге културе.
- ✘ У структуру норми које чине основу брака – улазе обичајне, моралне и правне норме.
- ✘ **Породица** – као институција је творевина коју чине правила, којима се регулишу односи између родитеља и деце и између способних и неспособних чланова те заједнице.

- ✘ Држава – друштвена творевина сложеног карактера са таквим функцијама да се врло често идентификује са друштвом.
- ✘ Као институцију чине је бројна формална правила (устав, закони, уредбе, решења...), путем којих се на друштвено адекватан начин регулишу друштвени односи и уређују појаве са основном функцијом да се заштити заједница од распада.
- ✘ Карактеристике заједнице условљавају појаву, структуру и динамику државе као институције.
- ✘ Држава – представља социјални медиј степена хуманизације човека.
- ✘ Држава – настаје као инструмент заштите одређеног типа друштвене заједнице.

ДРУШТВЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

- ✘ Друштвене заједнице – друштвене групе настале на основу заједништва које се стварају и трајније одржава са циљем да обезбеди синхронизацију и континуитет у обављању основних друштвених делатности.
- ✘ Заједница – сложена друштвена група која има карактеристике друштва у целини.
- ✘ Обележје друштвене заједнице – територија.
- ✘ Унутар сваке заједнице – више друштвених група, слојева, институција и организација.

- ✘ Зависно од елемената који су основа формирања и одржавања заједништва настају:
 - ✘ репродуктивне заједнице;
 - ✘ територијалне заједнице;
 - ✘ друштвено-политичке заједнице;
 - ✘ етничке заједнице;
 - ✘ верске заједнице.
- ✘ Критеријум у формирању територијалних заједница – место, територија где је настало заједништво (насеље).
- ✘ Свако насеље има следеће зоне: стамбену, економску зону где се остварују комуникације, размењују искуства и информације, развија култура, спорт и разонода, зона где су смештене институције и јавни објекти.

- ✘ Типови насеља су: засеок, село, паланка, град, метропола и конурбација.
- ✘ Засеок – непотпуно насеље.
- ✘ Конурбација – сложена територијална заједница састављена из више самосталних насеља – најчешће градова који су урбанистички повезани.
- ✘ Основна разлика између села и града – у карактеру економске делатности.
- ✘ Село – колевка пољопривреде а град – непољопривредних делатности, затим у карактеру и степену урбанизације, стила и начина живота, мада се те разлике све више губе.

- ✘ Данас је све чешћа појава да се радна активност обавља у граду а станује у селу – доводи до тога да насеља не представљају заокружене друштвене заједнице – унутар којих се остварује целокупан живот чланова.
- ✘ Друштвено-политичке заједнице – вид територијалне заједнице с разликом што се територија одређује административним путем, путем територијално политичке поделе.
- ✘ Основа је – административна подела и политичка делатност, делатност уређивања друштвених односа на одређеној територији.

- ✘ Најпознатије друштвено политичке заједнице – локална заједница, комуна или општина, округ, регион, република, покрајина и сл.
- ✘ Основа формирања трајног заједништва код репродуктивних заједница – репродукција.
- ✘ Оне заједнице које настају са циљем да обезбеде биолошку репродукцију људи – биолошко-репродуктивне заједнице и ту спадају: брак, породица и домаћинство.
- ✘ Брак – заједница људи различитог пола која настаје са циљем да се обезбеди биолошка репродукција.
- ✘ У породици се подиже потомство, пружа му се сва заштита, исхрана, одевање, васпитање...

- ✘ Домаћинство – заједница привређивања и трошења – као таква обезбеђује материјалне услове живота скупини која је чини.
- ✘ У друштвеним скупинама где се обезбеђује материјална репродукција на сталан начин – настаје заједништво које чини основу материјално-репродуктивним заједницама.
- ✘ То су: привредне, економске асоцијације, предузећа, фабрике, занатске радионице, индивидуална, задружна или друштвена газдинства...

- ✘ У заједницама где се репродукују културна добра и различити облици свести – атељеи, научни институти, галерије, домови културе и сл.
- ✘ У заједницама где се негује један облик свести – верске заједнице, секте и сл.
- ✘ Етничке заједнице – трајно заједништво људи, где се за дужи временски период, остваривањем основних друштвених делатности стварају услови за опстанак чланова заједнице.
- ✘ Овде се заједништво формира на темељу етничких обележја, као што су: порекло, припадност, исти обичаји, језик, традиција, култура, стил и начин производње и живота у целини.

-
- ✘ Савремени односи и процеси у међународној подели рада, у развоју индустријског и постиндустријског друштва – тражи нови начин интегрисања заједнице – где се етничка обележја јављају као фактор дезинтеграције, па се у области развоја етничких заједница јавља – човечанство.
 - ✘ Нације – настају на темељу капиталистичког начина производње – у периоду настанка слободног и проширеног тржишта на целој државној територији.
 - ✘ Термин нација – латинског порекла – уведен је у употребу после француске револуције.

-
- ✘ Нација – одређена социјална заједница коју карактерише национални књижевни језик, одређена територија, национална култура, национална свест као конститутивни елемент заједнице.

ДРУШТВЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

- ✘ Друштвена организација – друштвена скупина - организациони облик окупљања политичких субјеката, облика рада и деловања.
- ✘ Друштвена организација – скупина људи која настаје са циљем да се на трајан начин остварује политичка делатност.
- ✘ Друштвена организација – трајна друштвена скупина – настаје када се јави потреба за трајним окупљањем и чврстим повезивањем појединих категорија политичких субјеката, ради остваривања појединих циљева политичке делатности, врсте политичког односа.

- ✘ Подела друштвене организације – политичке странке, политичке партије, политичке организације, масовне друштвене организације и удружења, асоцијације.
- ✘ Политичке странке – врсте политичке организације политичког система – производ политичког плурализма – буржоаског политичког парламентаризма.
- ✘ Основни циљ организовања – победа на изборима, долазак на власт и очување власти.
- ✘ Нуде решења друштвених проблема, програме.

-
- ✘ Политичке партије – друштвене организације – састављене најчешће од припадника једне класе – формиране са циљем да решавају друштвене проблеме и уређују друштвене односе – остварајући притом интересе класе из које настају.
 - ✘ Остваривање програма – циљ делатности партије, а долазак на власт, само средство да се остваре партијски или класни интереси. По томе се разликују од странака.

-
- ✘ Друштвено-политичке организације – израстају из радних партија или масовних покрета, са функцијом да адекватним обликом организовања, саставом и програмом, развију политичку делатност на разрешавању основних др. проблема који су на путу прогреса друштва и укидања класних разлика.
 - ✘ Струковне, професионалне организације, удружења и асоцијације – друштвене организације које настају са циљем да се преко ове форме развије делатност – путем које се остварују интереси чланова организације.

-
- ✘ Масовни покрети – јављају се као посебна врста друштвеног ораганизовања, немају чврсту организациону целину, али постоје одређени циљеви и принципи, којих се држе појединци или организационе целине.